# ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 25ης Φεβρουαρίου 1999 *

Στην υπόθεση C-320/95,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Juzgado de lo Social de Santiago de Compostela (Ισπανία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

**José Ferreiro Alvite**

και

**Instituto Nacional de Empleo (Inem),**

**Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS),**

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 51 της Συνθήκης ΕΚ και 67 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 118/97 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 1996 (ΕΕ 1997, L 28, σ. 1),

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. C. Moitinho de Almeida, προεδρεύοντα του τμήματος, C. Gulmann, D. A. O. Edward (εισηγητή), L. Sevón και M. Wathelet, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: S. Alber
γραμματέας: L. Hewlett, υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπουμένη από την Paloma Plaza García, abogado del Estado,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένη από τις Μαρία Πατακιά και Isabel Martínez del Peral, μέλη της Νομικής Υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις του J. Ferreiro Alvite, εκπροσωπουμένου από τον Abelardo Vázquez Conde, δικηγόρο Orense, της Ισπανικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπουμένης από τη Nuria Díaz Abad, abogado del Estado, της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπουμένης από τη Sarah Moore, barrister, και της Επιτροπής, εκπροσωπουμένης από την Isabel Martínez del Peral, κατά τη συνεδρίαση της 30ής Απριλίου 1998,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 11ης Ιουνίου 1998,

εκδίδει την ακόλουθη

## Απόφαση

1 Με διάταξη της 21ης Σεπτεμβρίου 1995, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 16 Οκτωβρίου 1995, τροποποιηθείσα με διάταξη της 30ής Απριλίου 1997, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 12 Μαΐου 1997, το Juzgado de lo Social de Santiago de Compostela υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, τρία προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 51 της ίδιας συνθήκης και 67 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 118/97 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 1996 (ΕΕ 1997, L 28, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 1408/71).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του J. Ferreiro Alvite, αφενός, και του Instituto Nacional de Empleo (Inem) και του Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS), αφετέρου, σχετικά με την καταβολή ενός επιδόματος ανεργίας που προβλέπεται από την ισπανική νομοθεσία για τους άνω των 52 ετών.

### Το κοινοτικό δίκαιο

3 Στο κεφάλαιο 6, με τίτλο «Ανεργία», του τίτλου ΙΙΙ περί των ειδικών διατάξεων για τις διάφορες κατηγορίες παροχών του κανονισμού 1408/71, το άρθρο 67 προβλέπει:

«1. Ο αρμόδιος φορέας κράτους μέλους, η νομοθεσία του οποίου εξαρτά την κτήση, τη διατήρηση ή την ανάκτηση του δικαιώματος παροχών από τη συμ-

πλήρωση περιόδων ασφαλίσεως, λαμβάνει υπόψη, κατά το μέτρο που απαιτείται, τις περιόδους ασφαλίσεως ή απασχολήσεως που πραγματοποιήθηκαν υπό την ιδιότητα μισθωτού υπό τη νομοθεσία άλλου κράτους μέλους, ως να επρόκειτο για περιόδους ασφαλίσεως που πραγματοποιήθηκαν υπό τη νομοθεσία που εφαρμόζει ο φορέας αυτός, υπό τον όρο πάντως ότι οι περίοδοι απασχολήσεως θα είχαν θεωρηθεί ως περίοδοι ασφαλίσεως αν είχαν πραγματοποιηθεί υπό τη νομοθεσία αυτή.

2. Ο αρμόδιος φορέας κράτους μέλους, η νομοθεσία του οποίου εξαρτά την κτήση, τη διατήρηση ή την ανάκτηση του δικαιώματος παροχών από την πραγματοποίηση περιόδων απασχολήσεως, λαμβάνει υπόψη, κατά το μέτρο που απαιτείται, τις περιόδους ασφαλίσεως ή απασχολήσεως που πραγματοποιήθηκαν υπό την ιδιότητα μισθωτού υπό τη νομοθεσία άλλου κράτους μέλους, ως να επρόκειτο για περιόδους απασχολήσεως που πραγματοποιήθηκαν υπό τη νομοθεσία που εφαρμόζεται από τον φορέα αυτόν.

3. (...) η εφαρμογή των διατάξεων των παραγράφων 1 και 2 τελεί υπό τον όρο ότι ο ενδιαφερόμενος έχει πραγματοποιήσει τελευταία:

— στην περίπτωση της παραγράφου 1, περιόδους ασφαλίσεως,

— στην περίπτωση της παραγράφου 2, περιόδους απασχολήσεως,

κατά τις διατάξεις της νομοθεσίας δυνάμει της οποίας ζητούνται οι παροχές.

(...)».

## Το ισπανικό δίκαιο

4 Κατά το άρθρο 215, παράγραφος 3, του ισπανικού γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφαλίσεως, όπως έχει κωδικοποιηθεί με το βασιλικό νομοθετικό διάταγμα 1/94, της 20ής Ιουνίου 1994 [*BOE* (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ισπανίας), αριθ. φύλλου 154, της 29ης Ιουνίου 1994, στο εξής: ισπανικός νόμος], το επίδομα ανεργίας για τους άνω των 52 ετών χορηγείται στους ανέργους που έχουν καταβάλει εισφορές στην ασφάλιση κατά της ανεργίας επί έξι έτη και πληρούν όλες τις προϋποθέσεις, πλην της ηλικίας, για τη χορήγηση συντάξεως στηριζομένης στην καταβολή εισφορών στο πλαίσιο του συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως.

5 Το άρθρο 161, παράγραφος 1, στοιχείο b, του ισπανικού νόμου εξαρτά τη χορήγηση της εν λόγω συντάξεως από τη συμπλήρωση περιόδου καταβολής εισφορών δεκαπέντε τουλάχιστον ετών, από τα οποία τουλάχιστον δύο πρέπει να έχουν συμπληρωθεί κατά τη διάρκεια της τελευταίας οκταετίας πριν από την επέλευση του γεγονότος στο οποίο θεμελιώνεται το δικαίωμα επί της παροχής.

## Η διαφορά της κύριας δίκης

6 Από τον φάκελο της κύριας δίκης προκύπτει ότι ο J. Ferreiro Alvite, γεννηθείς στις 10 Φεβρουαρίου 1936, κατέβαλλε εισφορές επί 1 303 εβδομάδες στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως του Ηνωμένου Βασιλείου ως μισθωτός εργαζόμενος, αλλά δεν συμπλήρωσε, κατά τη διάρκεια του επαγγελματικού βίου του, περίοδο ασφαλίσεως υπό το ισπανικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως. Επί έξι μήνες ελάμβανε επίδομα ανεργίας για διακινουμένους εργαζομένους επιστρέψαντες στην Ισπανία. Κατά την εν λόγω περίοδο, ο αρμόδιος δυνάμει της ισπανικής νομοθεσίας οργανισμός διαχειρίσεως του επιδόματος κατέβαλλε, εξ ονόματός του, εισφορές στα συστήματα ασφαλίσεως ασθενείας και παροχής οικογενειακών επιδομάτων.

7 Στις 11 Απριλίου 1994, ο J. Ferreiro Alvite ζήτησε την καταβολή του επιδόματος ανεργίας που προβλέπεται για τους άνω των 52 ετών. Η αίτησή του απορρί-

φθηκε με απόφαση της 5ης Αυγούστου 1994 για τον λόγο ότι δεν είχε συμπληρώσει την ελαχίστη περίοδο καταβολής εισφορών για να δικαιούται της συντάξεως που προβλέπει το ισπανικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως. Στις 19 Σεπτεμβρίου 1994 άσκησε διοικητική ένσταση, η οποία απορρίφθηκε με απόφαση της 28ης Οκτωβρίου 1994.

8 Κατόπιν αυτού, ο J. Ferreiro Alvite άσκησε αγωγή ενώπιον του Juzgado de lo Social de Santiago de Compostela, το οποίο διερωτήθηκε ως προς τη δυνατότητα εφαρμογής, στο πλαίσιο της υποθέσεως της οποίας είχε επιληφθεί, του άρθρου 48, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 και ως προς την ερμηνεία του άρθρου 67 του ιδίου κανονισμού. Το Juzgado de lo Social de Santiago de Compostela αποφάσισε, επομένως, να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τρία προδικαστικά ερωτήματα.

9 Επειδή τα ερωτήματα αυτά ταυτίζονταν με το δεύτερο έως και το τέταρτο από τα ερωτήματα που εξέτασε το Δικαστήριο στο πλαίσιο της υποθέσεως Martínez Losada κ.λπ. (C-88/95, C-102/95 και C-103/95), τα οποία είχαν υποβληθεί από το ίδιο δικαστήριο, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε, στις 19 Οκτωβρίου 1995, να αναστείλει τη διαδικασία στο πλαίσιο της παρούσας υποθέσεως έως ότου το Δικαστήριο εκδώσει την απόφασή του επί της προπαρατεθείσας υποθέσεως Martínez Losada κ.λπ.

10 Στις 20 Φεβρουαρίου 1997, το Δικαστήριο εξέδωσε την απόφαση Martínez Losada κ.λπ. (Συλλογή 1997, σ. I-869) και ρώτησε το Juzgado de lo Social de Santiago de Compostela αν εμμένει στην αίτησή του για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως.

11 Το αιτούν δικαστήριο απάντησε ότι εμμένει στην αίτησή του για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως, υπό την επιφύλαξη νέας διατυπώσεως των προδικαστικών ερωτημάτων, διότι διατηρεί κάποιες αμφιβολίες ως προς την ερμηνεία των οικείων κοινοτικών διατάξεων.

12 Πράγματι, κατά το αιτούν δικαστήριο, οι δηλώσεις στις οποίες προέβη η Ισπανική Κυβέρνηση ενώπιον του Δικαστηρίου στο πλαίσιο της προπαρατεθείσας

υποθέσεως Martínez Losada κ.λπ. έρχονται σ' αντίθεση προς την εκ μέρους της ισπανικής διοικήσεως εφαρμογή του ισπανικού νόμου οσάκις αυτή επιλαμβάνεται αιτήσεως διακινουμένων εργαζομένων για τη χορήγηση επιδόματος ανεργίας.

13 Το αιτούν δικαστήριο υπενθυμίζει συναφώς ότι, στη σκέψη 41 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Martínez Losada κ.λπ., το Δικαστήριο τόνισε ότι, με τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσε ενώπιόν του, η Ισπανική Κυβέρνηση δέχθηκε ρητά ότι το δικαίωμα επί του επιδόματος που χορηγείται στους άνω των 52 ετών δεν εξαρτάται από την προϋπόθεση να έχουν καταβληθεί οι εισφορές του ενδιαφερομένου, κατά τη διάρκεια της απαιτούμενης περιόδου, στο σύστημα συντάξεων της ισπανικής κοινωνικής ασφαλίσεως και ότι αρκεί να έχουν καταβάλει οι ενδιαφερόμενοι εισφορές επί δεκαπέντε έτη στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως άλλου κράτους μέλους ή να έχουν καταβάλει εισφορές, πάλι επί δεκαπέντε έτη, εν μέρει στο ισπανικό σύστημα και εν μέρει στο σύστημα άλλου κράτους μέλους. Όμως, κατά το αιτούν δικαστήριο, η Ισπανική Κυβέρνηση, παρά τον ισχυρισμό αυτό, εξακολουθεί να αρνείται τη χορήγηση της εν λόγω παροχής για τον λόγο ότι ο ενάγων οφείλει να έχει ασφαλισθεί για ορισμένη περίοδο στην Ισπανία στο σύστημα ασφαλίσεως.

**Τα προδικαστικά ερωτήματα**

14 Υπό τις συνθήκες αυτές, το αιτούν δικαστήριο, με διάταξη της 30ής Απριλίου 1997, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 12 Μαΐου 1997, αναδιατύπωσε τα προδικαστικά ερωτήματα ως εξής:

«1) Πρέπει το άρθρο 67, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71, όπως ισχύει σήμερα, να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, προκειμένου να χορηγηθεί το επίδομα ανεργίας που προβλέπει για τους άνω των 52 ετών το άρθρο 215, παράγραφος 3, του ισπανικού βασιλικού νομοθετικού διατάγματος 1/94, της 20ής Ιουνίου 1994, με το οποίο εγκρίθηκε το κωδικοποιημένο κείμενο του ισπανικού γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφαλίσεως, υποχρεώνει τον αρμόδιο φορέα να λάβει υπόψη τις περιόδους ασφαλίσεως ή απασχολήσεως που έχουν διανυθεί υπό τη νομοθεσία οποιουδήποτε άλλου κράτους μέλους, εφόσον με την καταβολή των εισφορών κατά τη διάρκεια των περιόδων

αυτών αποκτάται δικαίωμα λήψεως συντάξεως, υπό την επιφύλαξη της προϋποθέσεως περί ηλικίας, σε άλλο κράτος μέλος και όχι στο κράτος του αρμόδιου φορέα;

2) Αν δεν έχει εφαρμογή το άρθρο 67 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 επειδή πρέπει να πληρούται μία αναγκαία για τη λήψη συντάξεως προϋπόθεση, πρέπει να εφαρμοστεί απευθείας το άρθρο 51 της Συνθήκης ΕΚ και να υποχρεωθεί ο αρμόδιος φορέας να λάβει υπόψη τα δικαιώματα συντάξεως που αποκτήθηκαν σε άλλο κράτος μέλος για να θεωρηθεί ότι, με την επιφύλαξη της προϋποθέσεως της ηλικίας, ο ενάγων πληροί την προϋπόθεση του άρθρου 215 του κωδικοποιημένου κειμένου του γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφαλίσεως που επιβάλλει να έχει δικαίωμα συντάξεως;

3) Είτε εφαρμόζεται το άρθρο 67 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 είτε εφαρμόζεται το άρθρο 51 της Συνθήκης ΕΚ, αν ο αρμόδιος φορέας πρέπει να λάβει υπόψη τα δικαιώματα συντάξεως που αποκτήθηκαν εντός άλλου κράτους μέλους στο μέτρο που ο οικείος εργαζόμενος είχε δικαίωμα να τύχει παροχών του συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως κατ' εφαρμογήν είτε μόνο του εθνικού νόμου είτε της κοινοτικής κανονιστικής ρυθμίσεως, αρκεί, για να μπορεί ο οικείος άνεργος να λάβει το επίδομα ανεργίας που ο νόμος προβλέπει υπέρ των ανέργων άνω των 52 ετών, να έχει συμπληρώσει, μόνο με τις εισφορές που κατέβαλε εντός ενός άλλου κράτους μέλους ή προσθέτοντας αυτές που κατέβαλε στην Ισπανία και εκείνες που κατέβαλε στο εν λόγω άλλο κράτος μέλος ή σε περισσότερα άλλα κράτη μέλη, την περίοδο που απαιτείται στο ένα ή το άλλο κράτος ή θα πρέπει, αντιθέτως, να έχει συμπληρώσει τις περιόδους που απαιτούνται από το άρθρο 161, παράγραφος 1, στοιχείο b, του κωδικοποιημένου κειμένου του γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφαλίσεως;»

15 Εκ προοιμίου διαπιστώνεται ότι το πρώτο ερώτημα ταυτίζεται με το δεύτερο ερώτημα στο οποίο το Δικαστήριο απάντησε στο πλαίσιο της προπαρατεθείσας αποφάσεως Martínez Losada κ.λπ. και ότι στο δεύτερο ερώτημα της παρούσας υποθέσεως, εφόσον δεν έχει υποθετικό χαρακτήρα, δίδεται απάντηση με την ίδια αυτή απόφαση. Επομένως, τα προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να αναδιατυπωθούν προκειμένου να δοθεί λυσιτελής απάντηση στο αιτούν δικαστήριο καθιστώσα δυνατό σ' αυτό να αποφανθεί επί της διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί.

16 Πρέπει να υπομνησθεί συναφώς ότι, με την προπαρατεθείσα απόφαση Martínez Losada κ.λπ., το Δικαστήριο έκρινε ότι ένα επίδομα όπως αυτό που προβλέπεται από τον ισπανικό γενικό νόμο περί κοινωνικής ασφαλίσεως για τους ανέργους ηλικίας άνω των 52 ετών αποτελεί παροχή ανεργίας υπό την έννοια του κανονισμού 1408/71. Κατά το άρθρο 67 του κανονισμού αυτού, η χορήγηση παροχής ανεργίας εξαρτάται από δύο ειδών προϋποθέσεις: αφενός, τη διατυπουμένη στην παράγραφο 3 της διατάξεως αυτής προϋπόθεση (στο εξής: κοινοτική προϋπόθεση) και, αφετέρου, από την ή τις προϋποθέσεις που προβλέπει η εθνική νομοθεσία (στο εξής: εθνικές προϋποθέσεις).

17 Εν προκειμένω, η κοινοτική προϋπόθεση πληρούται μόνον αν ο ενδιαφερόμενος έχει καταβάλει εισφορές ή θεωρείται ότι έχει καταβάλει εισφορές στο ισπανικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως. Συναφώς, στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται, όπως ανέφερε το Δικαστήριο στη σκέψη 37 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Martínez Losada κ.λπ., να διαπιστώσει αν οι περίοδοι κατά τη διάρκεια των οποίων ο αρμόδιος ισπανικός οργανισμός κατέβαλλε εισφορές στα συστήματα ασφαλίσεως ασθενείας και παροχής οικογενειακών επιδομάτων επ' ονόματι του ενάγοντος της κύριας δίκης αποτελούν περιόδους ασφαλίσεως κατ' εφαρμογήν της εσωτερικής νομοθεσίας.

18 Αν αποδειχθεί ότι ο ενδιαφερόμενος δεν έχει καταβάλει εισφορές και ούτε θεωρείται ότι έχει καταβάλει εισφορές τελευταία στο ισπανικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως, δεν μπορεί να αξιώσει τη χορήγηση της επίδικης παροχής ούτε δυνάμει του άρθρου 67 του κανονισμού 1408/71 ούτε δυνάμει του άρθρου 51 της Συνθήκης. Αντιθέτως, αν έχει καταβάλει εισφορές ή θεωρείται ότι έχει καταβάλει εισφορές τελευταία στο ισπανικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως, πρέπει να εξετασθεί αν πληρούνται οι εθνικές προϋποθέσεις. Συναφώς, πρέπει να τονισθεί ότι δεν ενδιαφέρει να διαπιστωθεί αν ο ενδιαφερόμενος δικαιούται, στην Ισπανία, συντάξεως, αλλά να διαπιστωθεί αν πληροί τις προϋποθέσεις, εκτός αυτής της ηλικίας, που προβλέπει η ισπανική νομοθεσία για τη χορήγηση συντάξεως.

19 Επομένως, με το ζήτημα που έθεσε, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν η περίοδος απορίας, την οποία ο ενδιαφερόμενος οφείλει να έχει διανύσει για να μπορεί να λάβει επίδομα ανεργίας όπως αυτό που θεσπίζεται από τον ισπανικό νόμο για τους άνω των 52 ετών ανέργους, καθορίζεται μόνον από τη νομο-

θεσία αυτού του κράτους μέλους ή από τη νομοθεσία ενός ή περισσοτέρων κρατών μελών στα συστήματα ασφαλίσεως των οποίων ο ενδιαφερόμενος έχει καταβάλει εισφορές. Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν η απαιτουμένη από την ισπανική νομοθεσία περίοδος απορίας μπορεί να συμπληρωθεί με την καταβολή εισφορών, εξ ολοκλήρου ή εν μέρει, στα συστήματα κοινωνικής ασφαλίσεως ενός ή περισσοτέρων άλλων κρατών μελών.

20 Η Ισπανική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι, για να μπορεί να τύχει του επιδόματος ανεργίας που το άρθρο 215, παράγραφος 3, του ισπανικού νόμου θεσπίζει υπέρ των άνω των 52 ετών ανέργων, ο ενδιαφερόμενος πρέπει να έχει διανύσει τις προβλεπόμενες από το άρθρο 161, παράγραφος 1, στοιχείο b, του ιδίου κειμένου περιόδους απορίας.

21 Η Επιτροπή θεωρεί ότι συμβιβάζεται προς τα άρθρα 48 και 51 της Συνθήκης καθώς και προς τον κανονισμό 1408/71 η επιβαλλομένη από τον ισπανικό νόμο προϋπόθεση, η οποία εξαρτά τη χορήγηση του επιδόματος ανεργίας υπέρ των άνω των 52 ετών ανέργων από την καταβολή εισφορών σε σύστημα συντάξεως κατά τη διάρκεια περιόδου δεκαπέντε ετών, εξυπακουομένου ότι, κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής, οι εισφορές μπορούν να έχουν καταβληθεί, εξ ολοκλήρου ή εν μέρει, στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως άλλου κράτους μέλους.

22 Με την απάντησή του στο τέταρτο ερώτημα στην προπαρατεθείσα απόφαση Martínez Losada κ.λπ., το Δικαστήριο έκρινε ότι ούτε τα άρθρα 48 και 51 της Συνθήκης ούτε άλλωστε ο κανονισμός 1408/71 απαγορεύουν στον εθνικό νομοθέτη να θέτει ως προϋπόθεση για τη χορήγηση ενός επιδόματος ανεργίας που προβλέπεται για τους άνω των 52 ετών την εκ μέρους του ενδιαφερομένου καταβολή εισφορών επί δεκαπέντε έτη σε σύστημα συντάξεων ενός ή περισσοτέρων κρατών μελών.

23 Πράγματι, κατά πάγια νομολογία, τα κράτη μέλη παραμένουν αρμόδια για τον καθορισμό των απαιτουμένων προϋποθέσεων για τη χορήγηση των παροχών

κοινωνικής ασφαλίσεως, ακόμη και αν τις καθιστούν αυστηρότερες, υπό την προϋπόθεση ότι οι θεσπιζόμενες προϋποθέσεις δεν συνεπάγονται καμία πρόδηλη ή συγκεκαλυμμένη διάκριση μεταξύ των κοινοτικών εργαζομένων (βλ., υπό την έννοια αυτή, την απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 1994, C-12/93, Drake, Συλλογή 1994, σ. I-4337, σκέψη 27).

24 Επομένως, ο αρμόδιος φορέας δικαιούται να επιβάλλει, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία του, την προβλεπομένη από αυτήν περίοδο απορίας.

25 Πάντως, κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής, όπως ορθώς τόνισε η Επιτροπή, οι εισφορές μπορούν να έχουν καταβληθεί, εξ ολοκλήρου ή εν μέρει, στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως άλλου κράτους μέλους.

26 Επομένως, στα προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η περίοδος απορίας, την οποία ο ενδιαφερόμενος οφείλει να έχει διανύσει για να μπορεί να λάβει επίδομα ανεργίας όπως αυτό που θεσπίζεται από τον ισπανικό νόμο για τους άνω των 52 ετών ανέργους, καθορίζεται μόνον από τη νομοθεσία αυτού του κράτους μέλους υπό την προϋπόθεση ότι η εν λόγω περίοδος θεωρείται επίσης συμπληρωθείσα με την καταβολή εισφορών, εξ ολοκλήρου ή εν μέρει, στα συστήματα κοινωνικής ασφαλίσεως ενός ή περισσοτέρων άλλων κρατών μελών.

**Επί των δικαστικών εξόδων**

27 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Ισπανική Κυβέρνηση και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου καθώς και η Επιτροπή, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με διατάξεις της 21ης Σεπτεμβρίου 1995 και της 30ής Απριλίου 1997 το Juzgado de lo Social de Santiago de Compostela, αποφαίνεται:

**Η περίοδος απορίας, την οποία ο ενδιαφερόμενος οφείλει να έχει διανύσει για να μπορεί να λάβει επίδομα ανεργίας όπως αυτό που θεσπίζεται από τον γενικό ισπανικό νόμο περί κοινωνικής ασφαλίσεως, όπως κωδικοποιήθηκε με το βασιλικό νομοθετικό διάταγμα 1/94, της 20ής Ιουνίου 1994, για τους άνω των 52 ετών ανέργους, καθορίζεται μόνον από τη νομοθεσία αυτού του κράτους μέλους υπό την προϋπόθεση ότι η εν λόγω περίοδος θεωρείται επίσης συμπληρωθείσα με την καταβολή εισφορών, εξ ολοκλήρου ή εν μέρει, στα συστήματα κοινωνικής ασφαλίσεως ενός ή περισσοτέρων άλλων κρατών μελών.**

Mointinho de Almeida Gulmann Edward

Sevón Wathelet

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 25 Φεβρουαρίου 1999.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του πέμπτου τμήματος

J.-P. Puissochet